

SESSİZ GÜVERCİNLER ÜLKESİNE YOLCULUK

“Başınız dönüyor “Sessiz Güvercinler Ülkesi”ne girdiğinizde. Nereye bakacağınızı, neyi not alacağınızı şaşırıyorsunuz. Kitabın kapağını kapattığınızda ise, ne çok şey öğrendim diyorsunuz, ne çok şey kattı bana. En son ne zaman birinin sohbetinden bir şeyler öğrenebildim ki diye hüzünleniyor, Memet Baydur’un arkasından el sallıyorsunuz. O ise gülümseyerek yeni ülkelerin, yeni kapıların peşinden koşuyor...”

Deniz Depe

Yaklaşık on yıl önce Ankara’da, Tütü’ adında bir dergi çıkardı. Kurgu röportaj geleneği vardı, hayatını kaybetmiş yazar ve şairlerle röportajlar kurgular ve bunu kapağa taşırdı. Elbette cevaplar, yazarın/şairin kendi yazılarından, şiirlerinden seçilirdi. Cevaplara sorular yazılırdı yani. Oldukça yaratıcı ve keyifli kurgulardı.

Memet Baydur’la bu sayede tanıştım. Tütü’nin dördüncü sayısının kapağında idi. Derginin genel yayın yönetmeni Mehmet Selim Özban, en az satan sayının bu olduğunu söylemişti, çünkü Baydur, özel olarak tiyatro ile ilgilenmeyen bir edebiyatseverin görüş alanında değildi. Fakülte-

1 Genel yayın yönetmenliğini Mehmet Selim Özban’ın yaptığı, 2009-2015 yılları arasında, Ankara’da toplamda 11 sayı olarak yayımlanan edebiyat dergisi.

de ismini hocaların ağzından kolay kolay duymazdınız. Eskisi kadar gölgede değil belki ama şimdi de pek vitrin ismi sayılmaz. İyi ki de sayılmıyor aslında. Popüler kültürün Oğuz Atay’ı dışlarının arasında çiğneyip tükürmesi gibi bir kaderin onun da başına gelmesine üzüldüm doğrusu.

Tiyatro yazarlığıyla anılıyor Memet Baydur ama çok güzel öyküleri de var: Gözün Kahverengi Suyu. Eskiden İletişim Yayınları’nda idi ancak Yapı Kredi Yayınları’ndan genişletilmiş bir baskısı çıktı 2018 yılında. Denemeleri, çevirileri, mektupları, sinema yazıları da var Baydur’un

ancak sadece oyunlarıyla ilgili tezler hazırlanmış mesela. Yazarı, biraz da kalem oynattığı diğer alanlarda anmak, onun nefis dilinin kurgu dışında da tadını çıkarmak önemli diye düşünüyorum. Bu yüzden bu yazının konusu, onun Cumhuriyet Gazetesi yazılarının toplandığı *Sessiz Güvercinler Ülkesinde* kitabı. Bir yazarla tanışmanın en riskli kapısı belki de onunla sohbet etmek ama bu riskli almaya değer bence.

11 Nisan 1999 ile 24 Haziran 2001 tarihleri arasında yazılmış tam yüz sekiz köşe yazısından oluşuyor kitap. Köşenin ismi: Kuşbakışı. Kasım 2001'de kanserden hayatını kaybeden yazarın son iki yılında gündeminde neler olduğuna, neler okuyup dinlediğine şahitlik ediyoruz. Bu kitaptaki yazıları kıymetli kılan hem Baydur'un sizinle sohbet ediyormuş hissi veren tatlı dili hem de yazıların zengin içeriği. Bazen çok mutlu, bazen çok sinirli, bazen de bir çocuk merakıyla kapınızı çalıyor, hevesle bir şeyler anlatıyor ve sizin de merak kuyunuzu şöyle bir karıştırıp evine gidiyor sanki. Onun arkasından gülümseyerek bakıyor ve sonra hemen internet başına koşup, onun az önce tavsiye ettiği müziği ararken ya da kitabı sipariş ederken buluyorsunuz kendinizi.

Kitabın sonunda bir isimler dizini yer alsaydı, eminim hacmi fark edilir derecede artardı. Bu kapıdan girdiğinizde karşınıza çıkan isimler o kadar çeşitli ki... Bir yandan Melih Cevdet Anday, Orhan Pamuk, Niyazi Berkes, Gündüz Vassaf, İsmet Özel, Behçet Necatigil, Milan Kundera, Italo Calvino, Jacques Prévert, Yorgo Seferis, John Berger, Kant, Wittgenstein kelimeleriyle etrafınızı sarıyor; diğer yandan ekranda Bergman, Buñuel, Tarkovski, Fincher, Tarantino, Kubrick filmleri oynuyor; Duke Ellington, Louis Armstrong, Peppino di Capri, Eleni Karaindrou, Tuna Ötenel ezgileri yükseliyor. Az ilerde ise masada Memet Baydur oturmuş, size Galilei'den, Kepler'den, Newton'dan bahsediyor; fizik yasala-

rının, bilimin büyüleyici dünyasını iştahla anlatıyor. Sonra bir bakıyorsunuz kendinizi gündemdeki siyasi bir tartışmanın içinde bulmuşsunuz yahut tiyatro dünyasının polemikleri ve kavgaları içinde Baydur'un öfkesine rağmen nezaketi elinden bırakmayışına hayret ediyorsunuz.

Başınız dönüyor "Sessiz Güvercinler Ülkesi"ne girdiğinizde. Nereye bakacağınızı, neyi not alacağınızı şaşırıyorsunuz. Kitabın kapağını kapattığınızda ise, ne çok şey öğrendim diyorsunuz, ne çok şey kattı bana. En son ne zaman birinin sohbetinden bir şeyler öğrenebildim ki diye hüzünleniyor, Memet Baydur'un arkasından el sallıyorsunuz. O ise gülümseyerek yeni ülkelerin, yeni kapıların peşinden koşuyor...

"İyimserlik her zaman kötü bir durum değildir. Genellikle olumsuz bir düşünce ya da cümleyle başlar ve bir akıl güzelliğine dönüştürür kendini. İncinmek incitmekten çok daha kolaydır. Evet, ağaçlar sahipleri öldükten sonra bile çok güzel boy atarlar. Ama en önemlisi, ağaçlara ilişkin kimsenin bilmediği bilgiler vardır. Siz siz olun, Melih Cevdet Anday'a inanın. Ben inanıyorum."²

² Memet Baydur, *Sessiz Güvercinler Ülkesinde Cumhuriyet Yazıları, İletişim Yayınları, İstanbul, 2006, s. 11.*